

ARAŞTIRMA

BABALARIN DOĞUM SONU GÜVENLİK HİSLERİ ÖLÇEĞİ'NİN GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİĞİNİN İNCELENMESİ

Vesile KOÇAK* Kamile ALTUNTUĞ** Emine GEÇKİL*** Emel EGE****

Alınış Tarihi: 17.02.2015

Kabul Tarihi: 01.07.2015

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirliğini test etmek amacı ile yapılmıştır.

Yöntem: Metodolojik türde yapılan çalışmanın örneklemini, açımlayıcı faktör analizi için 0-7 günlük bebeği olan 130 baba ve doğrulayıcı faktör analizi için 65 baba oluşturmaktadır. Veriler SPSS 20 programı ve LISREL 9.1 programında değerlendirilmiştir. Ölçeğin çeviri süreci ardından geçerliliğine yönelik kapsam ve yapı geçerliliği yapılmıştır. Kapsam geçerliliği için uzman görüşleri sonrası kapsam geçerlilik indeksi hesaplanmıştır. Yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi, güvenilirlik için madde analizleri ve iç tutarlık analizi yapılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Ölçeğin kapsam geçerlilik indeksi .98 olarak bulunmuştur. Açımlayıcı faktör analizinde ölçek maddeleri, özdeğeri 1'i aşan 4 faktörde toplanmıştır. Bu dört faktör toplam varyansın %61.19'unu açıklamaktadır. Maddelerin faktör yükleri .63- .78 arasında değişmektedir. Doğrulayıcı faktör analizinde dört faktörlü yapı doğrulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum indeksleri; ki-kare=67.85, (p=0.201), serbestlik derecesi= 59, RMSEA= 0.048 olarak bulunmuştur. Elde edilen uyum indekslerinin iyi uyum gösterdiği belirlenmiştir. Ölçek madde toplam puan korelasyonları 0.63- 0.78 arasındadır. Ölçek toplam puanına göre Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı .74 olarak bulunmuştur. Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği, babaların doğum sonu güvenlik hislerini ölçmede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araçtır.

Anahtar kelimeler: Baba; doğum sonu dönem; güvenlik hissi; ölçek; hemşirelik.

ABSTRACT

Investigation of Validity and Reliability of Fathers' Postnatal Sense of Security Scale

Objective: The aim of the study is to investigate the validity and reliability of the Fathers' Postnatal Sense of Security Scale.

Method: The samples of this methodological study consist of 130 fathers who have got 0 to 7-day-old infants for exploratory factor analysis and 65 fathers for confirmatory factor analysis. The data were analysed in SPSS 20 pocket programme and LISREL 9.1. After the translation to Turkish of the scale, content and construct validity were made. The content validity index was calculated after experts' views for content validity. Exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis were used for construct validity and the internal consistency and item analysis were used for reliability.

Results and Conclusion: The content validity index was found as .98. Exploratory factor analysis, items were collected in four factors with eigen value over one. These four factors explained to 61.19% of total variance. The factor load ranged from .63-.78 in the factor analyses. Four factor structures were verified in the confirmatory factor analysis. Goodness of fit was found Chi-square=67.85, (p=0.201), degrees of freedom= 59, RMSEA= 0.048. Goodness of fit was good Item total correlations cores were changed from .63 to .78. Total Cronbach's alpha coefficient of the scale was detected as .74. The Fathers' Postnatal Sense of Security Scale may be suggested to be a valid and reliable scale to test the postnatal security senses of fathers.

Key Words: Postnatal period; sense of security; fathers; scale; nursing.

GİRİŞ

Ebeveynlik; hazırlığı olmayan, zorlukları olan, evlilik kalitesini, aile ve bebek ile ilişkileri etkileyen önemli bir roldür (McVeigh,

Baafi and Williamson 2001). Aile bütünlüğünü korumak ve geliştirmek, faaliyetleri dengelemek için çaba harcanmalıdır (St. John, Cameron and McVeigh 2005). Babalığa geçiş, zahmetli

* Arş.Gör. /Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD

**Yrd.Doç.Dr. /Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hast.Hemş. AD

***Doç.Dr. /Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hast.Hemşireliği AD

****Doç.Dr. /Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hast.Hemş. AD

zorlukları olan bir gebelik döneminden sonra gerçekleşir (Genosini and Tallandini 2009). Baba olmak, stresli bir durum olarak tanımlanır (Matthey, Barnett, Kavanagh and Howie 2001; St John, Cameron and McVeigh, 2005). Bu dönem babalar için bir eş olmaktan ziyade babalık rolünün sorumluluğunun alınmasını gerektiren kimlik değişim sürecidir (Finnbogadattir, Crang Svalenius and Persson 2003). Bir babanın kimliğinde meydana gelen gelişmeler, gebelikle ve doğumla yüz yüze gelme ve bu durumu kabul edip adapte olma şeklinde tanımlanmaktadır (Henderson and Brouse, 1991; Barclay, Donovan and Genovese 1996).

Maslow'un insan gereksinimleri hiyerarşisinde güvenlik, fizyolojik gereksinimlerden sonra ikinci sırada karşılanması gereken önemli bir gereksinim olarak tanımlanmıştır (Maslow 1970). Doğum sonu ilk hafta içinde güvenliğin, hemşirelerin güçlendirici davranışları, aile içi yakınlık, özerklik, kontrol duygusu, yönetilebilir emzirme davranışı ve iyilik hali ile gerçekleşebileceği tanımlanmıştır (Persson and Dykes 2002). Doğum sonu ilk hafta, güvenlik duygusu anneler için olduğu kadar, babalar için de çok önemlidir (Persson ve Dykes 2002, Fredriksson, Högberg ve Lundman 2003, Persson, Fridlund ve Dykes 2007, Persson ve Dykes 2009). Çalışmalar; babanın ve annenin genel iyiliğinin, hemşirenin destekleyici tutumunun ve gebelik boyunca babanın bakıma aktif katılımının doğum sonu güvenlik algısı için önemli olduğunu göstermiştir (Persson ve Dykes 2002; Persson ve Dykes 2009). Doğum sonrası, olumlu bir deneyim yaşamının ise güvenlik duygusu için önemli olduğu tespit edilmiştir (Persson ve Dykes 2002).

Doğum sonu ilk hafta; anneler kadar babaların da güvenlik hissinin yeniden oluşturulması gereken hassas bir dönemdir. Bu nedenle doğum sonu dönemde babaların güvenlik hislerinin belirlenmesi ve sağlanması önem kazanmaktadır. Türkiye'de babaların güvenlik hislerini ölçecek herhangi bir ölçme aracı olmadığından bu çalışma ile Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirliğinin yapılması ve Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Bu çalışma Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirliğinin incelendiği metodolojik türde bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem: Bir Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Obstetri

Kliniği'nde süresine bakılmaksızın doğum sonu ilk hafta içindeki babalar araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği'nde 13 madde bulunmaktadır. Ölçek çalışmalarında örneklem hacminin belirlenmesinde ölçek madde sayısının 5-10 katı olması önerilmektedir (Şencan 2005; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012). Bu nedenle, açılımlayıcı faktör analizi için ölçek madde sayısının 10 katı olan 130 (13x10=130) baba ve doğrulayıcı faktör analizi için ölçek madde sayısının 5 katı olan (13 x 5) 65 baba örneklem grubunu oluşturmuştur. Örneklem alınacak babaların seçiminde; eşlerinin bir bebek doğurmuş olması, eşlerinde ve doğan bebekte herhangi bir komplikasyon ve hastalık olmamasına dikkat edilmiştir.

Veri Toplama Araçları: Araştırmacı tarafından literatür taranarak oluşturulan kişisel bilgi formu ve Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu; babaların sosyo-demografik özelliklerini içeren dokuz sorudan oluşmaktadır. Sosyo-demografik veriler olarak; yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, aylık gelir durumu, yaşanılan yer, aile tipi, eşin kaçınıcı gebeliği olduğu ve son doğum şeklidir. Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği; Eva K. Persson ve arkadaşları (2007) tarafından geliştirilmiş, 13 madde içeren 4'lü likert tipi (1; Tamamen değil, 2; bir noktaya kadar, 3; oldukça çok, 4; tamamen) bir ölçektir. Ölçek babaların doğum sonu ilk hafta güvenlik hislerini ölçmektedir. Ölçek puanlaması yapılırken 6, 7 ve 8. maddeler ters puanlanır. Ölçekten elde edilen puan 13-52 arasındadır ve yüksek puanlar babaların doğum sonu döneme ait kendi güvenlik hislerinin iyi olduğuna işaret etmektedir.

Verilerin Toplanması: Veriler 01.11.2013-30.06.2014 tarihleri arasında bir Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nde lohusa servisinde toplanmıştır. Serviste araştırmaya alınma kriterlerine uygun babalara araştırmanın amacı açıklanmış ve araştırmaya katılmayı kabul eden babalara anket formu ve ölçek verilmiştir. Babalar formları doldurduktan sonra teslim alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Veriler bilgisayar ortamında SPSS 20 paket programı ve LISREL 9.1 programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Veriler; Açılımlayıcı Faktör Analizi (AFA), Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı, Cronbach alfa, ortalama, standart sapma ile analiz edilmiştir.

Etik Boyut: Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması için Eva K. Persson'dan orijinal ölçek istenmiş ve gerekli izinler alınmıştır. Girişimsel Olmayan Etik Kuruldan (31.07.2013) etik kurul izni alınmıştır. Bir Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nde verilerin toplanabilmesi için T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Konya İli Kamu Hastaneler Birliği Genel Sekreterliği'nden (28.10.2013) gerekli izinler alınmıştır. Babalara çalışmanın amacı açıklanıp gerekli izinleri alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Geçerlilik Bulguları

Ölçeğin geçerliliğini sağlamak için dil, kapsam ve yapı geçerliliği yöntemleri kullanılmıştır.

Dil Geçerliliği Bulguları

Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği'nin Türkçe çevirisi ile İngilizce orijinali arasındaki dil eşdeğerliliğinin sağlanması ve Türk toplumuna uyarlanması için, İngilizceye hakim üç çevirmen tarafından birbirinden bağımsız olarak ölçeğin Türkçe çevirisi yapılmıştır. Çeviriler araştırmacılar tarafından incelenip, her madde için en uygun çeviri belirlenerek Türkçe ölçek oluşturulmuştur. Elde edilen ölçek, bir İngilizce öğretmeni tarafından İngilizceye tekrar çevrilmiş ve ölçeğin ifadelerinde anlam değişikliği olmadığı görülmüştür.

Kapsam Geçerliliği

Kapsam (içerik) geçerliliği ölçüm aracının, ölçülmek istenen yapının temel elementlerini ne ölçüde kapsadığını değerlendirmek için kullanılır. Ölçeğin içerik geçerliliğine yönelik olarak konu alanında uzman kişilerden görüşler alınmıştır. Uzman kişilerden ölçekte bulunan maddelerin ifade şekli, ifadelerin açık ve anlaşılır olup olmadığı, değişik anlamlara neden olup olmadığı üzerine görüşler istenmiştir. Bu amaçla dört Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Uzmanı ve bir Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Uzman görüşleri alınmıştır. Kapsam geçerlilik indeksi (KGİ) (Content Validity Index (CVI)) tekniği kullanılarak uzmanlardan her bir ölçek maddesini puanlaması istenmiştir. 1 puan 'uygun değil', 2 puan 'maddenin uygun şekle getirilmesi gerekir', 3 puan 'uygun', 4 puan 'çok uygun' şeklindedir. Uzman değerlendirmeleri sonucu KGİ oranları aşağıdaki formül ile hesaplanmıştır (Polit and Beck 2006).

$$KGİ = \frac{\text{Maddelere Uygun ve Çok Uygun diyen uzman sayısı}}{\text{Uzman Sayısı}}$$

Uzmanlar maddelerin % 80' ini 3-4 puan arasında değerlendirmesi ve ölçeğin 0.80 ve üzerinde KGİ puanı alması ölçeğin kapsam geçerliliğinin yeterli olduğunu göstermektedir. Madde KGİ değerleri 0.78' in altında olmaması önerilmektedir. (Gözüm ve Aksayan 2003; Polit ve Beck 2006; Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Bu çalışmada 5 uzman 13 maddeyi değerlendirmiştir. Bir maddenin (7. Madde) KGİ .80 olup diğer maddelerin (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. Maddeler) KGİ değerleri ise 1.00 'dir. Ölçeğin toplam KGİ oranı 0.98 olarak belirlenmiştir ve saptanan KGİ 0.80' den yüksek olduğu için yeterli görülmüştür.

Yapı Geçerliliği

Yapı geçerliliği ölçeğin ilgili kavram ya da kavramsal yapının tümünü ölçme yeteneğini gösterir. Bir ölçekten elde edilen puanın gerçekte ne anlama geldiğini anlama sürecidir (Gözüm ve Aksayan 2003). Yapı geçerliliği psikolojik ölçekler için birinci derecede önem taşır (Tezbaşaran 1996, Westen ve Rosenthal 2003). Yapı geçerliliğini değerlendirmek için Açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır (Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014).

- Açıklayıcı Faktör Analizi: AFA birbiriyle ilişkili çok sayıda değişkeni bir araya getirerek az sayıda, kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler (faktörler/ boyutlar) bulmayı amaçlayan çok değişkenli bir istatistiksel tekniktir (Tezbaşaran 1996; Büyüköztürk 2002; Gözüm ve Aksayan 2003). Yapı geçerliliği için yapılan AFA öncesinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett testi yapılmaktadır. Bartlett testi sonucunun anlamlı çıkması ($p < 0.05$) ve KMO değerinin .50'den büyük çıkması beklenir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012).

Tablo 1. KMO ve Bartlett's Test Sphericity Analiz Sonuçları (n=130)

Testler	Sonuçlar	p değeri
KMO	0.726	
Bartlett testi	421.629	.000

KMO değerinin .50-.70 arası olması örneklem sayısının orta, .70-.80 arası iyi, .80-.90 arası çok iyi ve .90 ve üzeri mükemmel olarak kabul edilmektedir. KMO değerinin 0.50'nin

altında olması örneklem sayısının yetersiz olduğunu gösterir (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk 2012). Bu çalışmada KMO değeri 0.72 olarak bulunmuş ve örneklem sayısının yeterli düzeyde olduğu görülmüştür (Tablo 1).

Bartlett testi sonucunun anlamlı olması, ölçek maddeleri arasındaki korelasyonun varlığını ortaya koyar ve elde edilen veri setinin AFA için uygun olduğunu gösterir (Çokluk,

Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012). Bartlett's Test Sphericity analizi sonucu 421.629 bulunmuştur. İstatistiksel olarak anlamlı olan bu değer ($p<0.000$) örneklemin yeterli olduğunu ve verilerin normal dağılım gösterdiğini belirtmektedir.

Tablo 2' de ölçeğin faktör analizi sonuçları ve güvenirlik katsayısı verilmiştir.

Tablo 2. Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği Faktör Yapıları ve Faktörlere Ait Cronbach Alfa Katsayıları

ÖLÇEK İFADELERİ	GÜÇLENDİRİCİ DAVRANIŞ	GENEL İYİLİK	ANNENİN İYİLİĞİ	AİLEYE YAKINLIK
1. Doğum sonu servisindeki ebe/ personelin olumlu ve destekleyici tutumu vardı	.742	.044	-.052	.406
2. Doğum sonu servisindeki ebe/ personel tarafından bana yeterince pratikte kullanılacak öneride bulunuldu.	.763	.122	.085	.292
3. Doğum sonu ilk hafta boyunca bana yeterli bilgi verildi.	.713	-.058	.234	-.017
4. Doğum sonu servisindeki ebe/personel tarafından desteklendim	.784	.072	.085	.019
5. Doğum sonu serviste kaldığımız süre boyunca kararlara katıldığımı hissettim.	.706	.135	.113	-.258
6. Doğum sonrası ilk hafta boyunca kendimi sinirli/gergin hissettim.	.113	.699	.052	.224
7. Doğum sonu ilk hafta boyunca kendimi depresif/ çökkün hissettim.	.070	.783	.000	.286
8. Doğum sonu ilk hafta boyunca kendimi endişeli hissettim	.013	.696	.005	-.173
9. Doğum sonu ilk hafta boyunca anne kendini fiziksel olarak iyi hissetti.	.169	.202	.758	-.174
10. Doğum sonu ilk hafta boyunca anne kendini psikolojik olarak iyi hissetti.	.278	.088	.748	.210
13. Doğum sonu ilk hafta boyunca emzirme yolunda gitti.	-.042	-.337	.658	.239
11. Doğum sonu ilk hafta boyunca kendimi ailemin bir parçası olarak hissettim.	.189	.170	-.030	.626
12. Doğum sonu ilk hafta boyunca ailemde duygusal bir yakınlık yaşadım.	-.057	.033	.200	.719
Eigenvalue > 1	3.529	1.753	1.467	1.206
Variance Explained (Total = 61.191)	22.440	14.013	13.044	11.694
Cronbach Alfa (Total= 0.74)	0.81	0.61	0.61	0.37

Faktör sayısına karar vermede faktörlerin açıkladıkları varyans yüzdeleri (Tablo 2) ve çizgi grafiği (Şekil 1) dikkate alınmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda toplam varyansın %61.19'unu açıklayan, öz değeri 1'in üzerinde 4 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Faktör 1 toplam varyansın %22.440'ını; Faktör 2 %14.013'ünü; Faktör 3 %13.044'ünü ve Faktör 4 %11.694'ünü açıklamaktadır. Orijinal ölçekte öz değeri 1'i aşan 4 faktör toplam varyansın %69'unu

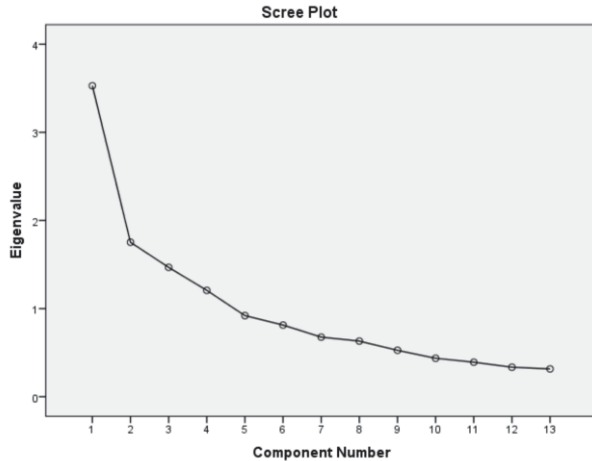
açıklamaktadır. Bu çalışmada faktörlerin dağılımı ve açıkladıkları varyans oranı orijinal ölçekte benzerdir (Persson, Fridlung ve Dykes 2007).

Açıklanan varyansın yüksek olması, ilgili kavram ya da yapının o denli iyi ölçüldüğünün bir göstergesi olarak yorumlanır. Analize dahil edilen değişkenlerin toplam varyansın 2/3'ü açıklaması önemli kabul edilir. Ancak sosyal ve davranış bilimlerinde bu orana ulaşmak güçtür (Büyüköztürk 2002). Sosyal

bilimlerde varyans oranlarının % 40-% 60 aralığında olması yeterli kabul edilir (Scherer, Wiebe, Luther ve Adams 1988; Özcan ve Balyer 2013; Geçkil ve Tikici 2014). Bu çalışmada faktörler toplam varyansın %61.19'unu açıklamaktadır bu oran önemli olarak yorumlanmıştır. Faktörlerin belirlenmesinde yol gösterici olan scree Plot grafiği Şekil 1 de sunulmuştur. Çizgi grafiği maddelerin öz değerlerinin birleştirilmesi sonucunda elde edilmektedir. Grafikte görülebilecek hızlı düşüşlerin (kırılma noktalarının) faktör sayısını vereceği belirtilmektedir (Büyüköztürk 2002; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012). Şekil 1 incelendiğinde çizgi grafiğinde yüksek ivmeli hızlı düşüşlerin yaşandığı bileşenlerin 1, 2, 3 ve 4 numaralı faktörler olduğu, 4 numaralı faktörden itibaren grafiğin daha yatay bir görünüm aldığı ve ölçeğin içerdiği anlamlı faktör sayısının 4 olduğu yorumlanmıştır.

Varimaks döndürme tekniği ile yapılan AFA sonucunda ortaya çıkan dört faktör ile faktörlerde toplanan maddelerin faktör yükleri Tablo 2'de, verilmiştir. Faktör yükü madde ile faktör arasındaki korelasyona işaret eder. Bir maddenin faktör yük değerinin düşük olması o maddenin söz konusu faktörle yeterince güçlü bir ilişkisinin olmadığını gösterir. Bir maddenin sahip olduğu faktör yükü o maddenin çıkartılmasında dikkate alınır. Bir maddenin faktör yük değerinin .30'dan küçük olmaması gerektiği belirtilmekle birlikte bu büyüklüğün .40 olması gerektiğini savunan kuramcılar da mevcuttur (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012). Tablo 2' de görüldüğü gibi maddelerin faktör yükleri .63 ve .78 arasında değişmektedir. Bu değerler istenen düzeydedir.

Şekil 1. Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği Öz Değer Çizgi Grafiği

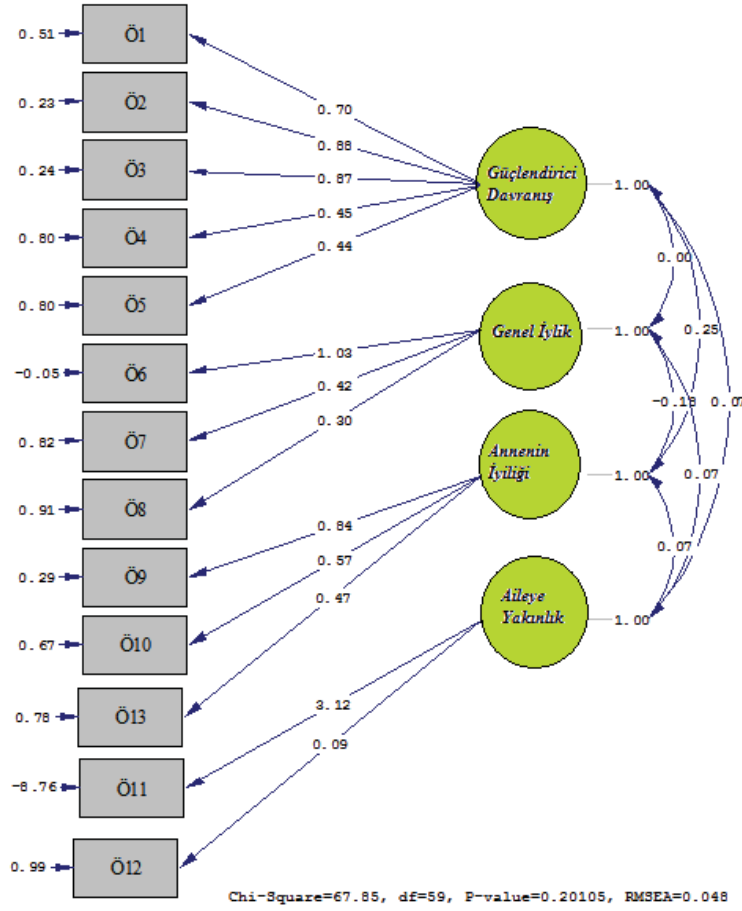
Ölçek maddelerinin faktörlere dağılımı orijinal ölçekle tamamen aynı olmuştur ve faktörlerin isimlendirilmesi de orijinal ölçekle aynı yapılmıştır (Persson, Fridlung ve Dykes 2007). Tablo 2'de görüldüğü gibi ilk faktör beş maddeden oluşmakta olup maddelerin faktör yükleri .78 ile .70 arasında değişmektedir. Bu faktörde toplanan maddeler personelin güçlendirici ve destekleyici davranışlarını içermekte olup 'Güçlendirici Davranış' olarak isimlendirilmiştir. İkinci faktörde faktör yükleri .78 ile .69 arasında değişen üç madde toplanmıştır. Bu üç madde incelendiğinde genel iyilik ile ilgili olduğu görülmüş olup 'Genel İyilik' olarak isimlendirilmiştir. Üçüncü faktör, yükleri .75 ile .65 arasında değişen üç maddeden oluşmuştur. Faktör üçte toplanan ifadeler annenin iyiliğini yansıttığından 'Annenin İyiliği' adı verilmiştir. Son faktör ise iki maddeden oluşmuştur. Bu faktördeki maddelerin yükleri .71 ile .62 arasında değişmiştir. Bu iki madde aileye yakınlıkla ilişkili olduğundan 'Aileye Yakınlık' olarak isimlendirilmiştir (Persson, Fridlung ve Dykes 2007).

- Doğrulayıcı Faktör Analizi: Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanmasında yapı geçerliliği için faktörlerin uyumunu doğrulamak amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizine ilişkin bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyumluluk Değerleri

DFA Uyumluluk Değerleri	DFA Analizi Sonuçları
Ki-kare / p değeri	67.85/ 0.201
Serbestlik Derecesi	59
RMSEA	0.048
SRMR	0.081
CFI	0.95
NNFI	0.93
GFI	0.87
AGFI	0.80

Babalar için DFA sonucunda uyum indeksleri; ki-kare=67.85, (p=0.201), serbestlik derecesi= 59, RMSEA= 0.048, SRMR= 0.081, CFI= 0.95, NNFI= 0.93, GFI= 0.87 ve AGFI 0.80 olarak bulunmuştur (Tablo 3).

Şekil 2. Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diagramı

Bir ölçeğin doğrulayıcı faktör analizinde uyum iyiliği istatistikleri düzeyinin uygun aralıklarda olması gerekir. Ki-kare değerinin anlamlı çıkmaması beklenir (Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Bu çalışmada ki-kare değeri 67.85 ($p=0.95$) olarak bulunmuştur (Tablo 3). Yaklaşık hataların ortalama karekökü (Root Mean Square Error Of Approximation- RMSEA)' nün 0.08'e eşit olması ya da daha düşük olması uyumun iyi olduğunu göstermektedir (Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Çalışmada RMSEA değeri 0.048 olarak bulunmuştur (Tablo 3). Standardize ortalama hataların karekökü (SRMR- Standardized Root-Mean Square Residual)' nün 0.10' dan düşük olması uyumun iyi olduğuna işaretler (Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Çalışmada da SRMR değeri 0.081 olarak tespit edilmiştir (Tablo 3). Karşılaştırmalı uyum iyiliği (CFI- Comperative Fit Index)' nin 0.90' a eşit ya da yüksek olması uyumun olduğuna işaretler (Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Bu çalışmada

CFI 0.95 olarak bulunmuştur (Tablo 3). Non-normed fit index (NNFI) 0.90' eşit ya da üstünde olması uyum olduğunu belirtmektedir (Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Bu çalışmada NNFI değeri 0.93 olarak bulunmuştur (Tablo 3). Uyum iyiliği indeksi (GFI- Goodness of Fit Index)' nin 0.90'a eşit ya da üstünde olması uyumun olduğunu gösterir (Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Bu çalışmada GFI değeri 0.87 olarak bulunmuştur (Tablo 3). Doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen uyum indeksleri değerlendirildiğinde 'İyi uyum' gösterdiği belirlenmiştir.

Güvenirlilik Bulguları

Güvenirlilik, ölçme aracının birbiriyle uyumlu tutarlı sonuçlar verebilme gücüdür (Tezbaşaran 1996). Ölçüm aracının kararlı ve yinelenebilir sonuç verme yeteneğidir (Gözüm ve Aksayan 2003). Bu çalışmanın güvenirlilik sınavında 'Madde analizleri' ve 'İç tutarlılık' analizi kullanılmıştır.

Madde Analizleri

Bu araştırmada madde toplam puan korelasyon katsayısı .25-.72 arasında bulunmuştur (Tablo 4). Madde toplam puan korelasyonu her bir madde ile ölçek puanı arasındaki korelasyonların hesaplanması esasına dayanır. Eğer bir maddenin toplam puan korelasyon katsayısı işareti eksi, değeri sıfır ve sıfıra yakın ise o maddenin çıkarılması gerekmektedir. Değerin düşük olması o maddenin diğer maddelerden farklı bir niteliği ölçtüğünü göstermektedir. (Karasar 1995; Tezbaşaran 1996; Gözüm ve Aksayan 2003). Öner (1987) madde katsayısının .30'un üzerinde olması gerektiğini bildirmektedir ancak .20 alt değer olarak ele alınabilmektedir (Gözüm ve Aksayan 2003). Çalışmanın madde toplam puan korelasyonları istenen aralıktadır.

İç tutarlık ölçütlerinden alt-üst grup ortalamaları farkına dayalı madde analizi yapılmıştır. Alt veya üst %27'lik gruplardan birinin ölçeğin ölçmek istediği tutuma olumlu yaklaşım sergilerken diğerinin olumsuz yaklaşım sergilemesi beklenir. Her hangi madde için her iki grubun farklı düzeyde puan ortalamaları

vermesi beklenir ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olması ($p<0.05$) gerekir. Eğer bir madde alt-üst gruplar tarafından anlamlı bir fark olmayacak şekilde cevaplanmış ise bu madde olumlu ya da olumsuz tutumu ayırt edemiyor demektir ve ölçekten çıkartılması gerekir (Tezbaşaran, 1996). Tablo 4'te alt-üst %27'lik grupların ölçeğin bütün maddelerine ait puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklı olduğu ($p<0.05$) görülmektedir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi maddelerin ortak faktör varyansları (h^2) .72 ile .46 arasında değişmektedir. Bu değer herhangi bir maddenin toplam varyansa yaptığı katkıyı ifade eder ve 0-1 arasında bir değer alır. Bu değer 1'e yaklaşması maddenin toplam varyansa yaptığı katkının yüksek olduğunu, 0'a yaklaşması ise düşük olduğunu gösterir. Maddenin h^2 değerinin .20'den düşük olması halinde ölçekten çıkartılması gerekir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012). Bu ölçekteki tüm maddelerin h^2 değeri .20'den büyüktür (Tablo 4). Madde analizleri ölçeğin güvenilirlik değerleri içinde olduğunu göstermiştir.

Tablo 4. Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği' nin Madde Analiz Değerleri (n=130).

Maddeler	Ortalama	Standart Sapma	Madde - Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Chronbach Alfa	Alt %27 (n=35)		Üst %27 (n=35)		Ortak Faktör Varyansı h^2	
	X	SS	r	α	X	SS	X	SS		
M1	2.82	.99	.66	.71	2.00	.91	3.66	.54	-9.29*	.72
M2	2.78	.99	.72	.70	1.86	.73	3.66	.59	-11.30*	.69
M3	2.87	.97	.58	.72	2.17	.89	3.57	.61	-7.68*	.57
M4	2.78	.98	.62	.71	2.00	.77	3.54	.70	-8.79*	.63
M5	2.76	1.04	.56	.72	2.09	1.01	3.49	.78	-6.48*	.60
M6	2.97	1.00	.46	.74	2.34	.87	3.37	.84	-5.02*	.55
M7	3.18	.91	.46	.73	2.69	.93	3.63	.81	-4.52*	.70
M8	2.67	1.06	.31	.76	2.43	1.01	3.09	1.17	-2.51**	.51
M9	2.58	.90	.45	.73	2.23	.91	3.20	.68	-5.07*	.67
M10	2.65	.96	.60	.72	1.94	.87	3.34	.73	-7.30*	.69
M11	3.19	.92	.43	.74	2.63	1.06	3.69	.76	-4.80*	.46
M12	3.22	.77	.33	.74	3.02	.74	3.68	.63	-3.98*	.56
M13	2.98	.94	.25	.76	2.77	.91	3.37	.91	-2.76**	.61
Toplam	78.62	21.24								

* $p<0.01$

** $p<0.05$

İç Tutarlılık Analizi

Tablo 2'de görüldüğü gibi ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı .74; Faktör 1 için .81; Faktör 2 için .61; Faktör 3 için .61 ve Faktör 4 için .37'dir. Likert tipi bir ölçekte yeterli olabilecek Cronbach alfa katsayısı .70 üzeri değerler test güvenilirliği için yeterli kabul edilmekte olup (Kurnaz ve Yiğit, 2010), bu değer olabildiğince 1'e yakın olmalıdır (Tezbaşaran, 1996). Genellikle güvenilirlik katsayısının.90 civarında olması "mükemmel", .80 "çok iyi" ve .70 civarında olması "yeterli" olarak kabul edilir (Özcan ve Balyer 2013). Bazı alt boyutların Cronbach alfası 0.70'in altında bulunmuştur ancak ölçeğin bütününe ilişkin iç tutarlılığının yeterli olduğu görülmektedir (0.74) (Tablo 2). Orijinal ölçekte cronbach alfa katsayısı 0.77 olup, bu çalışma orijinal ölçekle benzer görülmektedir (Persson, Fridlung ve Dykes2007).

KAYNAKLAR

- Barclay L, Donovan J, Genovese A.** Men's experiences during their partner's first pregnancy a grounded theory analysis, *Australian Journal of Advanced Nursing*, 1996; 13(3): 12-24.
- Büyüköztürk Ş.** Faktör analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirilmede Kullanımı, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, 2002; p.472-9.
- Çokluk Ö, Şekercioğlu G, Büyüköztürk Ş.** Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve Lisrel Uygulamaları, 2. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, 2012; p.177-400.
- Erdoğan S, Nahcivan N, Esin M. N.** Hemşirelikte Araştırma, Nobel Tıp Kitapevleri 2014; p.216-30.
- Finnbogadottir H, Crang Svalenius E, Persson E.** Expectant First-Time Fathers' Experiences of Pregnancy. *Midwifery* 2003; 19(2): 96-105.
- Fredriksson G, Höberg U, Lundman B.** Postpartum Care Should Provide Alternatives to Meet Parents' Need for Safety Active Participation and 'Bond- ing'. *Midwifery* 2003; 19(4):267-76.
- Geçkil T, Tikici M.** Örgütsel Demokrasi Ölçeği geliştirme çalışması. 13. Ulusal İşletmecilik Kongresi Bildiriler Kitabı. İkinci Cilt, 2014; p. 819-25.
- Genesoni L, Tallandini M, A.** Men' s Psychological Transition to Fatherhood: An Analysis of the Literature 1989-2008. *Birth* 2009; 36(4): 305-17.
- Gözüm S, Aksayan S.** Kültürlerarası ölçek uyarlaması için Rehber II: Psikometrik Özellikler ve Kültürlerarası Karşılaştırma. *Hemşirelik Araştırma Dergisi* 2003; 1(5): 3-14.
- Henderson A, Brouse J.** The Experiences of New Father During the First 3 Weeks of Life. *Journal of Advanced Nursing* 1991; 16(3): 293-8.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Persson, Fridlung ve Dykes (2007) tarafından ebeveynlerin doğum sonu güvenlik hislerini ölçmek üzere geliştirilmiş olan Ebeveynlerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği (Baba Formu) (Parents' Postnatal Sense of Security (PPSS)' nin Türkçeye uyarlanması yapılmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği için yapılan testler, Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği' nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir.

Babaların Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği babaların doğum sonu ilk hafta güvenlik hislerinin ölçülmesi amacıyla kullanılabilir. Ayrıca babaların güvenlik hislerini artırmaya yönelik uygulamaların sonuçlarının değerlendirilmesinde ön test- son test şeklinde kullanılabilir

Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi 7. Baskı. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık. 1995; p.116-29.

Kurnaz M. A, Yiğit N. Fizik Tutum Ölçeği: Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 2010;4(1): 29-49.

Maslow AH, Unmotivated Behavior. In: Carr L, Hibbard J, eds. *Motivation and Personality*. 3rd ed. New York: Longman; 1970.p. 66.

Matthey S, Barnett B, Kavanagh D J, Howie P. Validation of the Edinburgh Postnatal Depression Scale for Men and Comparison of Item Endorsement with Their Partners. *Journal of Affective Disorders* 2001; 64(2-3):175-84.

McVeigh C. A. Baafi M. Williamson M. Functional Status After Fatherhood an Australian Study. *Journal of Obstetric Gynecologic and Neonatal Nursing*, 2001; 31(2): 32-8.

Öner N. Kültürlerarası Ölçek Uyarlamasında Bir Yöntembilim Modeli. *Psikoloji Dergisi* 1987; 6(21); 80-3.

Özcan K, Balyer A. Liderlik Oryantasyon Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2013; 9(1): 136-50.

Persson EK, Dykes AK. Parents' Experience of Early Discharge From Hospital After Birth in Sweden. *Midwifery* 2002; 18(1): 53-60.

Persson K. E, Fridlung B, Dykes A.K. Parents' Postnatal Sense Of Security (PPSS) Development of The PPSS Instrument. *Scand Caringsci*; 2007;21(1): 118-25.

Persson E K, Dykes A K. Important Variables for Parents' Postnatal Sense of Security, Evaluating a New Swedish Instrument. *Midwifery* 2009; 25(4): 449- 60.

Polit D. F, Beck C.T. The Content Validity Index: Are You Sure You Know What's Being Reported? Critique and Recommendations. *Research in Nursing & Health* 2006; 29(5): 489-97.

Scherer F.R, Wiebe F.A, Luther D.C, Adams J.S. Dimensionality of Coping: Factor Stability Using the Ways of Coping Questionnaire. *Psychological Reports* 1988; 62(3):763-70.

St John, W Cameron, McVeigh. Meeting the challenge of New Fatherhood During the Early Weeks. *Journal of Obstetric Gynecologic and Neonatal Nursing* 2005; 34(2):180-9.

Şencan H. Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik, 1.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2005; p.107-390.

Tezbaşaran A. Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu, Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara, 1996; p.27-36.

Westen D, Rosenthal R. Quantifying Construct Validity: Two Simple Measures, *Journal of Personality and Social Psychology*, 2003; 84(3): 608-18.